

ประเด็นความรู้ของหน่วยงาน สถาบันสุภาพะเขตเมือง
เรื่อง การเจรจาต่อรอง

ผู้เขียน

๑. นางสาวเกศรา โชนาชัยสิริ
๒. นางวิชดา คุ่มยิ้ม
๓. นางสาววรรณชากาล จันทร์เฮง
๔. นายกันตินันท์ ภูทอง

การเจรจาต่อรอง หมายถึง กระบวนการของบุคคลที่ต้องการแก้ไขปัญหาโดยสันติวิธีเพื่อให้เกิดการประนีประนอม พยายามหาข้อตกลงที่ยอมรับได้ของคู่สนทนาทั้ง ๒ ฝ่าย โดยมีการเสนอข้อแลกเปลี่ยน ซึ่งนำผลประโยชน์มาให้ทั้ง ๒ ฝ่าย (winwin) และรู้สึกดีเห็นพ้องกันทั้ง ๒ ฝ่าย หมายถึง หนทางที่จะทำให้ผู้คนจัดการกับความแตกต่างระหว่างกัน เช่น สัญญา หรือข้อตกลงความเป็นพันธมิตรที่ซับซ้อนระหว่าง ๒ ฝ่าย หรือสนธิสัญญาสันติภาพระหว่างกันและกัน การเจรจาต่อรองจึงเปรียบเสมือนการหาข้อตกลงร่วมกันด้วยการเจรจา หมายถึง กระบวนการสื่อสารปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นโดยความสมัครใจ เมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือหลายฝ่ายต้องการสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลายสิ่งจากอีกฝ่าย หนึ่งหรือหลายฝ่าย ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อตกลงร่วมกัน การศึกษาลักษณะและธรรมชาติของการเจรจาต่อรอง เป็น กระบวนการสื่อสารสองทาง มีตั้งแต่ ๒ ฝ่ายขึ้นไป มีการกำหนดจุดยืน และผลประโยชน์ที่ต้องการให้มีการแลกเปลี่ยน มุ่งหวังให้บรรลุความ ต้องการทุกฝ่าย (win-win) แต่อาจไม่เท่ากันก็ได้

เจรจาต่อรองอย่างไรให้มีประสิทธิภาพ

- การเจรจาต่อรองเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ
- ศึกษาคู่เจรจาต่อรอง คาดเดาความต้องการของคู่เจรจา และเข้าใจ ในข้อกังวลของฝ่ายตรงข้าม
- แม้จะไม่มีรูปแบบหรือสูตรสำเร็จ แต่การเตรียมตัว เตรียมการ วางแผน ล่วงหน้า เลือกผู้แทนในการเจรจาที่เหมาะสมและการนำเสนอที่ดี ย่อมสามารถทำให้เกิดประสิทธิภาพในการเจรจาได้ดีที่สุด วางกรอบการเจรจาต่อรองในเชิงบวกให้เป็นงานสำคัญที่ร่วมกันทำและทั้ง ๒ ฝ่าย คาดว่าจะได้ประโยชน์
- เน้นย้ำความเปิดกว้างของการที่จะรับฟังผลประโยชน์และผลประโยชน์ทั้ง ๒ ฝ่าย
- เมื่อเริ่มการเจรจาต่อรอง ให้พูดและฟังตามปกติเพื่อให้กระบวนการสื่อสาร ปฏิสัมพันธ์เป็นไปด้วยดี
- การเจรจาต่อรองที่ดีต้องคำนึงถึงการมีจรรยาบรรณในวิชาชีพของตนด้วย
- มีไหวพริบ ทั้งการโน้มน้าวใจ การจูงใจ การฟัง การตั้งคำถาม การตอบคำถาม เพื่อแก้ไขปัญหาโดยสันติให้เกิดการประนีประนอม
- มีความเหมาะสม และสามารถยืดหยุ่นได้ซึ่งนำผลประโยชน์มาให้ทั้ง ๒ ฝ่าย (win-win) และรู้สึกดีเห็นพ้องกันทั้ง ๒ ฝ่าย
- ปิดท้ายด้วยการสรุป แม้จะไม่สามารถข้อตกลงระหว่าง ๒ ฝ่าย หรือผลการเจรจาไม่เป็นที่น่าพอใจ แต่ควรจากกันด้วยดีเพราะเราอาจต้องมีการ เจรจาได้อีกในอนาคต

ขั้นตอนในการเจรจาต่อรองร่วม

๑. การรวมตัวกันเป็นกลุ่ม
๒. การจัดตั้งสมัชชากลุ่ม
๓. เลือกตัวแทนที่จะทำหน้าที่ในการเจรจา
๔. เจรจาต่อรองเพื่อหาข้อตกลง

วิธีการจัดการเมื่อการเจรจาทกลงกันไม่ได้

๑. การไกล่เกลี่ยโดยมีตัวแทนทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
๒. การชี้แจงข้อเท็จจริงต่อคณะกรรมการ
๓. การตัดสินชี้ขาดโดยอนุญาโตตุลาการ
๔. การนัดหยุดงานเพื่อนำไปสู่การเจรจาต่อรอง
๕. การลงสัตยาบันยอมรับข้อตกลง

กำหนดเป็นขั้นตอนของการเจรจาต่อรอง ได้ ๓ ขั้นตอน ดังนี้

๑. ขั้นตอนก่อนการเจรจา
๒. ขั้นตอนระหว่างการเจรจา
๓. ขั้นตอนหลังการเจรจา

๑. ขั้นตอนก่อนการเจรจา การเจรจาเป็นกิจกรรมทางความคิด และเป็นการแข่งขัน ความสามารถทางปัญญา จุดมุ่งหมายสำคัญของการเจรจาคือการ เกือบกล่อมให้ฝ่ายตรงข้ามเกิดความเข้าใจอนุญาต และยอมรับ ความคิดเห็นของตน และปกป้องผลประโยชน์ของฝ่ายตนไว้การ ที่จะประสบความสำเร็จได้นั้น ต้องมีเงื่อนไข ดังนี้

- ต้องใช้ข้อมูลมากชัดเจนและถูกต้องเพียงพอในอุตสาหกรรมระดับตลาดโลก และระดับประเทศ เป็นการสร้าง อำนาจในการเจรจาต่อรอง แสดงถึงความใส่ใจในการเจรจา และ การเข้าใจข้อมูล การสรุปข้อมูล เพื่อนำไปประกอบการนำเสนอ เพื่อการเจรจาต่อรองต่อไป

- ต้องศึกษาคู่เจรจา คู่แข่งของคู่เจรจา คู่แข่งของคู่แข่ง และต้องวิเคราะห์ว่าเราจะพบกับใคร สื่อสารกับใคร เจรจากับใคร ประเมินคู่เจรจาว่าเป็นคนอย่างไร และพยายามคาดเดาข้อเสนอให้ตรงกับความต้องการ และความคาดหวังของคู่เจรจา

- การเลือกผู้เจรจาที่เหมาะสมมีสติปัญญาความสามารถ เข้าใจบทบาทตน เลือกผู้ประสานงาน และการนำเสนอที่สามารถ สร้างความเชื่อมั่น และน่าเชื่อถือได้

- แม้จะไม่มีรูปแบบหรือสูตรสำเร็จ แต่ต้องมีการเตรียม การ การวางแผนล่วงหน้า การระบุเป้าหมาย จุดยืน และผลที่ ต้องการ เรื่องที่จะต่อรอง กำหนดขั้นตอน กำหนดกลยุทธ์ กลวิธี เทคนิคการนำเสนอ และใช้ความคิดสร้างสรรค์ประกอบการนำ เสนอ และหาทางเลือกเผื่อไว้

- และเตรียมจากลาด้วยยินดีแม้ว่าจะไม่ Win-Win ต้องสรุปชัดเจน และต้องตรงกัน กำหนดผู้สรุปปิด และผู้บันทึกการ เจรจา และสรุปผลการเจรจาเพื่อลงนามทั้ง ๒ ฝ่าย ประเด็นหลักสำคัญของขั้นตอนนี้คือการเลือกผู้เจรจาหรือ ตัวแทนที่เหมาะสมที่สุด เพราะผู้แทนในการเจรจาจะมีผลกระทบ ต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของการเจรจาเป็นอย่างมาก และ กำหนดกลยุทธ์ กลวิธีการเจรจาต่อรอง การนำเสนอ และความ คิดสร้างสรรค์ในการนำเสนอ โดยขึ้นอยู่กับผู้เจรจาแต่ละคนที่มี ทักษะ และลักษณะเฉพาะตัวที่แตกต่างกันออกไป มีผู้กล่าวไว้ว่า

ผู้เจรจาต่อรองที่ดีจะต้องมีความคิดแบบนักปรัชญามีมันสมองแบบนักธุรกิจมีความสามารถแบบผู้บริหารมีจิตใจแบบนักการเมือง วางแผนได้อย่างนักการทูต มีความกล้า อย่างนักลงทุนมีความเด็ดขาดแบบทหาร มีความพลิกแพลงแบบ นักโฆษณา มีสายตาแบบนักวางแผน มีจินตนาการแบบนักคิด แยกแยะได้อย่างนักกฎหมาย และมีความฉับไวแบบนักข่าวโดยสรุปผู้เจรจาจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถหลากหลายนั่นเอง

ในการเลือกผู้เจรจาต่อรองหรือทีมเจรจาต่อรอง สามารถพิจารณาจากลักษณะเด่น ดังต่อไปนี้

๑.๑ ลักษณะเด่นด้านบุคลิกลักษณะ ความภาคภูมิใจ และความมั่นใจในตัวเองมีบทบาทสำคัญในการเจรจาต่อรอง ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมและ ความคิดของตนเอง ความเข้าใจในตนเอง ไม่ว่าจะเป็นอุปนิสัย ความคิด ความชอบ อารมณ์ความรู้สึก ความสามารถ ตลอดจน มีประสบการณ์ผู้เจรจาที่ดีต้องมีจิตใจที่จะเพิ่มพูนคุณสมบัติของตนปรับปรุงตัวเองสม่ำเสมอ พร้อมในการแข่งกับคนอื่น และเก่งกาจเรื่องข้อมูล สิ่งที่มีมักเป็นเรื่องที่ล้มเหลวมากที่สุดของผู้เจรจาต่อรองคือ การที่ไม่เข้าใจในบทบาทของตัวเอง เช่น เป็นผู้นำเสนอ หรือเป็นผู้ตัดสินใจ เพราะแต่ละบทบาทจะมีบุคลิกที่แตกต่างกันออกไป

๑.๒ ลักษณะเด่นด้านอารมณ์ โดยทั่วไปแล้วลักษณะทางอารมณ์ของมนุษย์ไม่มีการแบ่ง แยกว่าดีหรือไม่ดีเพียงแต่ในแต่ละสาขาอาชีพต่าง ๆ ก็มีลักษณะ อารมณ์ที่เหมาะสมแตกต่างกันไป การเจรจาต่อรองก็เช่นกัน ผู้เจรจาที่ดีต้องมีความมั่นคง หนักแน่น และแน่วแน่ทาง อารมณ์ สามารถปรับเปลี่ยนอารมณ์ไปตามสถานการณ์ได้อย่าง รวดเร็วสามารถควบคุมอารมณ์ได้เป็นอย่างดีสามารถทนต่อความ กดดัน ถ้าหากพูดมากจนจับประเด็นไม่ได้ผลคือพลาดมากขึ้นผู้เจรจาที่ดีจึงต้องทนต่อภาวะความกดดันได้จนกว่าจะมีจังหวะหรือ คิดถ้อยคำดี ๆ จึงค่อยได้ตอบกลับไป

๑.๓ ลักษณะเด่นด้านนิสัย นิสัยเป็นที่มาของพฤติกรรมที่มนุษย์แสดงออก มีความ สัมพันธ์กับความรูสึกนึกคิดอย่างแนบแน่นและเป็นปัจจัยสำคัญที่ มีอิทธิพลต่อเสน่ห์ส่วนบุคคล สิ่งเหล่านี้จะสะท้อนออกมาทำให้ผู้เจรจาดูน่าเชื่อถือ เพราะความน่าเชื่อถือจะเป็นสิ่งสัมผัสแรก หาก คู่เจรจาเชื่อถือ และเชื่อมั่นแล้ว คำพูดก็ดูน่าเชื่อถือและสามารถ สร้างความสัมพันธ์ระหว่างตนเองและคู่เจรจาอีกด้วย

๑.๔ ลักษณะเด่นด้านความสามารถ ความสามารถในการด้านการเจรจาต่อรองนั้น ไม่ได้หมายถึงทักษะความสามารถทั่ว ๆ ไปเพียงอย่างเดียวเท่านั้นแต่รวมถึง ความสามารถในการสื่อสารเป็นเยี่ยม พูดเข้าใจง่าย ไม่วกวน อธิบายความได้ทั้งที่เป็นวจนภาษา (Verbal Language) หรือ อวจนภาษา (Nonverbal Language) รวมถึงการสรุปและวิเคราะห์ ข้อมูล การอนุมาน การตัดสินใจ การวางกลยุทธ์และจัดระเบียบ ความคิดที่เป็นระบบ เพราะทุกอย่างมีความต่อเนื่องสัมพันธ์กันผู้ เสรจาต้องสามารถแสวงหาทางเลือกอื่น ๆ ได้ เพราะทุกประเด็น ปัญหา มักมีทางเลือกมากกว่า ๑ ทางเสมอ

๑.๕ ลักษณะเด่นด้านการเป็นผู้ฟังที่ดี หลักสำคัญประการหนึ่งในการเจรจาต่อรอง คือเทคนิคการเป็นผู้ฟังที่ดีควรฟังให้มากกว่าพูด เพราะการฟังไม่เพียงแต่ ช่วยให้เราเข้าใจสถานการณ์ต่าง ๆ ได้มากขึ้น แต่ยังช่วยให้เรา เข้าใจเจตนาของฝ่ายตรงข้ามมากขึ้นด้วย ในขณะที่เราฟังผู้อื่นนั้น

ควรมีตัวแทนไปเจรจาเพียงคนเดียวหรือเป็นทีมเจรจา การส่งตัวแทนเจรจาเพียงคนเดียวหรือเป็นทีม ขึ้นอยู่กับ ประเด็นและความยากง่ายของการเจรจานั้น ๆ หากเลือกส่งตัว แทนไปเจรจาเพียงคนเดียว ตัวแทนนั้น ๆ จำเป็นต้องมีความ สามารถหลากหลาย และรอบด้านเกี่ยวกับเรื่องที่จะเจรจา แต่หากเป็นประเด็นที่มีความซับซ้อนมาก และต้องการความรู้เฉพาะทาง ที่ค่อนข้างลึกซึ้ง ก็ไม่สามารถเลือกส่งตัวแทนไปเจรจาเพียงคนเดียว แต่ต้องเลือกบุคคลหลายคนซึ่งมีความสามารถและพื้นฐาน แตกต่างกันไปรวมเป็นทีม

ข้อดีของการส่งตัวแทนไปเจรจาเพียงคนเดียว

- สามารถหลีกเลี่ยงไม่ให้ฝ่ายตรงข้ามเลือกโจมตีสมาชิก ที่ขาดประสบการณ์
- ป้องกันไม่ให้ฝ่ายตรงข้ามมีโอกาสสร้างความแตกแยก ทางความคิดให้เกิดขึ้นให้หมู่สมาชิกได้
- สามารถตัดสินใจได้อย่างฉับไว ไม่ว่าจะเลือกถอย ยอมรับ หรือปฏิเสธข้อเสนอของฝ่ายตรงข้าม

ข้อดีของการส่งตัวแทนไปเจรจาเป็นหมู่คณะ

- สมาชิกสามารถรวบรวมและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน
- สามารถเลือกสมาชิกที่มีพื้นฐานต่างกัน ทำให้มีความ คิดหลากหลายมองปัญหาได้รอบด้าน
- ทำให้หัวหน้าคณะสามารถรับมือกับฝ่ายตรงข้ามได้ง่าย ขึ้นเพราะสามารถอ้างได้ว่าไม่ได้รับความ

เห็นชอบจากสมาชิกคนอื่น ๆ เพื่อปฏิเสธข้อเสนอของฝ่ายตรงข้าม

๒. ขั้นตอนระหว่างเจรจา ในการพบครั้งแรกต้องสามารถสร้างความประทับใจ โดย การตรงเวลา

หากมีการเลื่อนนัดควรดำเนินการล่วงหน้า เพราะ การบอกก่อนคือการชี้แจง แต่การบอกหลังจะหมายถึงข้อแก้ตัว ดังนั้นถ้าทำงานไม่ทันตามกำหนดจำเป็นต้องแจ้งเลื่อนการเจรจาก่อน เมื่อพบคู่เจรจานั้น ต้องสร้างบุคลิกภาพให้น่าเชื่อถือ เพราะคู่เจรจจะตัดสินเราจากบุคลิกภาพ การแต่งกาย นามบัตร ผู้ติดตาม หรือการมาเตรียมสถานที่ สิ่งแวดล้อมก่อนการเจรจา รูปแบบการนำเสนอต้องมีลักษณะทางการหรือกึ่งทางการต้องเข้าใจ บทบาทคู่สนทนาว่าเป็นเพียงแค่ผู้มารับฟังความเห็นหรือสามารถ ตัดสินใจได้ในทันที การนำเสนอข้อมูลต้องชัดเจนแม่นยำ ยืดหยุ่น คนละข้าง กับลูกค้ำหรือกับความคิดของคู่เจรจา โดยต้องหาจุดร่วมกันและพูดภาษาเดียวกัน ทั้งนี้ ไม่ควรพูดในสิ่งที่เราต้องการพูด โดยไม่สนใจผู้ฟัง และต้องเปลี่ยนมิตติวิธีการพูด เพื่อนำเสนอประโยชน์ที่คู่เจรจจะ ได้รับ ทำให้เห็นว่าคู่เจรจจะได้ประโยชน์เพื่อให้เกิดความร่วมมือ ที่ดี

๒.๑ การจัดการเพื่อให้เกิดความร่วมมือ

๒.๑.๑ จัดการกับอารมณ์ของตนอุปสรรคที่สำคัญที่สุดของการเจรจานั้น อยู่ที่อารมณ์ของผู้เจรจาเอง ผู้เจรจจึงควร จัดการกับอารมณ์ของตนเองให้เรียบร้อย คือทำให้สงบทั้งก่อน การเจรจาและระหว่างการเจรจา ต่อรอง

๒.๑.๒ จัดการกับอารมณ์ของคู่เจรจา อุปสรรคหลักอีก ประการคือ อารมณ์ของคู่กรณีซึ่งอาจ กำลังโมโหหรือมีกำแพงความรู้สึกขวางกั้น เช่น มีความระแวง ไม่ไว้วางใจ กลัว หรืออคติ ทั้งนี้ผู้เจรจจำเป็นต้องใช้ ความเป็นมิตร เพื่อทำลายกำแพงความรู้สึกอคติ

๒.๑.๓ จัดการกับการถกเถียง ยืนกราน หรือเผชิญหน้ามา เป็นการร่วมมือ เมื่อความรู้สึกทั้งของเราและของคู่เจรจสงบลง ก็ มีโอกาสที่จะเปิดรับกันหรือน้อมเข้าหากันได้มากขึ้นซึ่งเป็นโอกาส ที่ทำให้เราสามารถ เปลี่ยนบรรยากาศในการเจรจาให้มาเป็นการ ร่วมมือ และแสวงหาทางออกที่ทุกฝ่ายพึงพอใจโดยใช้วิธีการต่าง ๆ

๒.๑.๔ ทักษะการเจรจามีความสัมพันธ์กับทัศนคติในใจเรา ถึงจะมีทักษะดีพูดจาคล่องแคล่ว โน้มน้าวใจคนเก่ง แต่ถ้ามี ทัศนคติที่เอาตัวเป็นใหญ่ หรือคิดจะเอาชนะ ย่อมยากที่จะทำให้ การเจรจาประสบ ผลสำเร็จได้อย่างยั่งยืน โดยอาจจะชักจูงคนให้ ยินยอมได้เป็นครั้งคราว แต่ก็ไม่สามารถทำได้ตลอดไป

๒.๒ ทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการเจรจาต่อรอง ประกอบด้วย

๒.๒.๑ การโน้มน้าวใจ หรือการจูงใจ

๒.๒.๒ การฟัง

๒.๒.๓ อวัจนภาษา

๒.๒.๔ เทคนิคการตอบ

๒.๒.๕ เทคนิคการถาม

๒.๒.๑ การโน้มน้ำหนัก หรือการจูงใจ การจูงใจคือการพูดชักจูงให้ฝ่ายตรงข้ามยอมเปลี่ยนแปลงความคิดของตนเอง และหันมาคล้อยตามความคิดของเราแทน เทคนิคการจูงใจเป็นเทคนิคที่ทำได้ยาก เพราะเรามักจะประสบ ปัญหาต่าง ๆ มากมายในการจูงใจผู้อื่นทั้งปัญหาที่มองเห็นและมองไม่เห็น หากเราไม่สามารถเอาชนะอุปสรรคเหล่านี้ได้เราก็จะไม่จูงใจผู้อื่นได้สำเร็จ

การจูงใจให้สำเร็จลุล่วงมีแนวทางดังนี้

- การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลนั้น ๆ ก่อน ตลอด จนวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากข้อเสนอแนะของเรา

- การเจรจาจะมีโอกาสประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้นหาก เริ่มเจรจาจากประเด็นง่าย ๆ ก่อน
- มุ่งเน้นให้คู่เจรจารับทราบถึงจุดยืนที่เหมือนกัน โดยไม่ พยายามพูดถึงจุดยืนที่แตกต่างกัน

เพราะจะช่วยให้มีโอกาสสร่วม มือกันมากขึ้น

- การพูดถึงเรื่องต่าง ๆ ทั้งแง่ดีและแง่เสีย จะมีผลกระทบ ต่อความคิดของผู้ฟังมากกว่าการพูดถึงด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้าน เดียว

- เมื่อคู่เจรจากำลังพิจารณาถึงแง่ดีและแง่เสียของประเด็น ใดประเด็นหนึ่ง ควรเก็บความคิดเห็นของเราไว้กล่าวตอนท้ายสุด

- ผู้ฟังมักจดจำสิ่งที่ฟังตอนต้นและตอนท้ายได้มากกว่า สิ่งที่ฟังตอนช่วงกลางๆ และที่สำคัญผู้ฟังมักจดจำสิ่งที่ฟังตอนท้าย ได้มากกว่าสิ่งที่ได้ฟังตอนต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อต้องฟังเรื่อง ที่ไม่คุ้นเคย

- การกล่าวถึงประเด็นต่าง ๆ ซ้ำอีกครั้ง จะช่วยให้คู่เจรจา เกิดความเข้าใจและยอมรับประเด็นนั้น ๆ ได้มากขึ้น ๒.๒.๒ การฟัง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการฟังมากยิ่งขึ้น เราควร จะ ทำความเข้าใจประเด็นต่อไปนี้

- ตระหนักว่าไม่สามารถฟังและพูดไปพร้อม ๆ กันได้
- หากเป็นไปได้ต้องพยายามสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม แก่การฟังให้เกิดขึ้นให้ได้
- อย่าเข้าใจว่าการเจียบหมายถึงการฟังเท่านั้น แต่ก็ยัง ต้องให้ความสำคัญสิ่งที่คุณฟังไม่ได้พูด

ออกมาด้วย

- แสดงปฏิกิริยาตอบโต้ให้ฝ่ายตรงข้ามรับรู้ โดยอาจ แสดงออกผ่านคำพูด สีหน้า หรืออากัปกิริยาต่าง ๆ เพื่อให้เข้าใจ ในสิ่งที่ต้องการสื่อสารหรือต้องการให้มีการอธิบายสิ่งที่พูดใหม่อีกครั้ง รวมทั้งต้องสังเกตปฏิกิริยาของฝ่ายตรงข้ามจากภาษากายและสีหน้าเพื่อพิจารณาว่าเข้าใจในคำพูดของเรามากน้อยเพียงใด

- มีใจจดจ่ออยู่กับการเจรจา โดยอาจใช้วิธีการต่าง ๆ มาบังคับให้ตนเองเกิดสมาธิเช่น พยายามสรุปประเด็นที่คู่เจรจาพูด ลองคาดเดาในสิ่งที่คู่เจรจายังไม่ได้พูด และการจดบันทึก

- ต้องจำไว้เสมอว่าการฟังเป็นการแสดงออกถึงความ เคารพในตัวคู่เจรจา ซึ่งจะช่วยให้เกิดผลดี โดยไม่มีผลเสียใด ๆ ทั้ง สิ้น ในการเจรจาต่อรอง การฟังไม่เพียงแต่ใช้หูฟังเฉยๆ เพื่อ

๒.๒.๓ อวัจนภาษา เนื้อหาจากการพูดมีอิทธิพลกับผู้ฟังเพียง ๗% เท่านั้น การสื่อสารด้วยอวัจนภาษากลับมีผลต่อการพูดถึง๘๓%โดยเฉพาะ การแสดงออกทางสีหน้าที่มีผลมากกว่า๕๕%ที่เหลือเป็นอากัปกิริยา ท่าทาง น้ำเสียง ท่วงทำนองในการพูด จากการที่นักนิเทศศาสตร์ได้ยอมรับในความสำคัญของการสื่อสารแล้ว ต่อมาเมื่อการสื่อสารพัฒนามากขึ้น จึงมี ผู้วิเคราะห์สารหรือตัวภาษาว่าควรแบ่งได้๒ ลักษณะคือ

- ภาษาที่ใช้ถ้อยคำ เรียกว่า วจนภาษา (Verbal Language) หมายถึงภาษาพูด ภาษาเขียน คำพูด หรือตัวอักษร ที่กำหนดตกลงใช้ร่วมกันในสังคม ซึ่งหมายรวมทั้งเสียงและลาย ลักษณะอักษร ภาษาถ้อยคำจึงเป็นภาษาที่มนุษย์สร้างขึ้นอย่างมี ระบบมีหลักเกณฑ์ทางภาษาหรือไวยากรณ์ซึ่งคนในสังคมนั้นต้อง เรียนรู้ที่จะเข้าใจและใช้ภาษาในการสื่อสาร

- ภาษาที่ไม่ใช้ถ้อยคำ เรียกว่า อวจนภาษา (Nonverbal Language) หมายถึงการสื่อสารโดยไม่ใช้คำพูด การอ่าน การเขียน แต่ใช้สิ่งอื่นในการสื่อสารแทน

๓. ขั้นตอนหลังเจรจา

ผู้บันทึกการเจรจาจะส่งบันทึกการเจรจาและสรุปผลการ เจรจาเพื่อลงนามทั้ง ๒ ฝ่าย ประเด็นที่สำคัญหลังจากนี้คือการรักษาคำพูดการรักษาข้อตกลง คำไหนคำนั้นไม่ใช่คำนั้นคำไหน การรักษาข้อตกลงได้เป็นการสร้างความเชื่อถือ เพราะการรักษา ลูกค้าเก่ามีต้นทุนต่ำกว่าการแสวงหาลูกค้าใหม่ ทักษะการเจรจาต่อรอง ต้องมีการวางแผนขั้นตอนการเจรจา การศึกษาข้อมูลคู่เจรจา และข้อมูลแวดล้อมด้านต่าง ๆ ตลอดจนพิจารณาผู้แทนในการเจรจาที่เหมาะสม เพราะย่อมจะ ช่วยให้การเจรจามีประสิทธิภาพ ประสบผลสำเร็จโดยง่ายขึ้น เพื่อเสริมสร้างทักษะการเจรจาต่อรอง จำเป็นต้องสร้าง ประสบการณ์จากการศึกษา และการฝึกฝน และเมื่อเราจะเจรจา ต่อรอง ก็ต้องเชื่อว่าทุกอย่างสามารถต่อรองได้ ทักษะการเจรจา ต่อรองจะช่วยเพิ่มช่องทางในความก้าวหน้าสู่งานในตำแหน่งที่ดี

เทคนิคการเจรจาต่อรองให้ประสบความสำเร็จ

การเจรจาต่อรองนั้นไม่ว่าจะเป็นการเจรจากับลูกค้า หรือแม้แต่บุคลากรในหน่วยงานเดียวกันต้อง มีเทคนิคที่ดี เพื่อให้การเจรจานำไปสู่ข้อตกลงที่พึงพอใจกันทั้งสองฝ่ายจึงจะถือว่าการเจรจาต่อรองนั้น ประสบความสำเร็จ โดยมีเทคนิคในการเจรจาต่อรองดังนี้

๑. เก็บข้อมูลของอีกฝ่าย และวางแผนการเจรจาต่อรอง ต้องศึกษาข้อมูล และประเมินของฝ่ายตรงข้ามว่าเขาต้องการอะไร เพื่อที่คุณจะสามารถวางแผนยื่นข้อเสนอได้อย่างเหมาะสม เพราะหากคุณยื่นข้อเสนอที่เขาไม่สนใจ การเจรจานั้นย่อมไม่เกิดข้อตกลงที่น่าพึงพอใจอย่างแน่นอน

๒. เตรียมฝึกการพูด วางแผนกลวิธีการโน้มน้าวใจ ควรฝึกพูด ให้คล่อง เตรียมข้อมูลให้แม่นยำ นำเชื่อถือ วางแผนให้ดีกว่าคำถาม ที่คาดว่าจะถูกถามมีอะไรบ้าง รวมทั้งฝึกตอบคำถามเหล่านั้น อย่างฉะฉาน

๓. นำเสนอประโยชน์ที่เขาจะได้รับ แต่ไม่อวดอ้างเกินจริง ไม่ควรเอาแต่พูดถึงประโยชน์ของตนเอง แต่ควรบอกให้อีกฝ่ายทราบ ถึงประโยชน์และผลดีที่เขาจะได้รับเพื่อเป็นการโน้มน้าวใจ โดยที่ ประโยชน์นั้นต้องอยู่บนพื้นฐานความจริง ไม่โกหกหลอกลวง หรือกล่าวอ้างเกินจริง

๔. แสดงเจตนาที่แตกต่าง การกระตุ้นให้การเจรจาต่อรองประสบ ความสำเร็จนั้น ต้องแสดงเจตนาที่แตกต่าง ให้เห็นว่าข้อเสนอ ของคุณมีความโดดเด่น และให้ประโยชน์กับอีกฝ่ายได้มากกว่า คนอื่น ๆ

๕. สร้างความน่าเชื่อถือ แสดงข้อมูลให้มาก หากรู้ตัวว่าตกเป็นรอง ต้องพยายามแสดงข้อมูลให้มาก เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ และใช้ เทคนิคการพูดเพื่อโน้มน้าวเขาให้ได้ แต่หากฝ่ายคุณเหนือกว่า ก็ไม่ควรรุกเร็ว กัดดัน หรือเอาเปรียบเขาจนเกินไป

๖. ปรับกลยุทธ์ได้ทุกเมื่อ การต่อรองที่ดีต้องรู้จักปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ ได้ตลอดเวลา เพื่อไม่ให้คุณตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบ โดยใช้ไหวพริบ และปฏิภาณของคุณ รวมทั้งการมีอารมณ์ขันก็สามารถพลิก สถานการณ์ได้

๗. สุภาพ อ่อนน้อมถ่อมตน การวางตัวของคุณจะต้องมีความสุภาพ และถ่อมตน จะทำให้การเจรจานั้นราบรื่นกว่าการ แสดงตนเหนือกว่า และโอ้อวดตนเอง แต่ก็ไม่ควรถ่อมตนมากเกินไปจนดูต่ำต้อย และเสียเปรียบในการเจรจาต่อรอง

๘. ไม่ยกประโยชน์ให้อีกฝ่ายเกินไป ต้องมีจุดยืนในการเจรจาต่อรอง ไม่ให้เขารู้สึกว่าคุณอยากตกลงกับเขา จนยอมทุกอย่างโดยง่ายดาย ต้องรู้จักแสดงท่าทีเพื่อรักษาผลประโยชน์ของฝ่ายคุณไว้ด้วย

๙. กล้าปฏิเสธ และเรียกร้องบ้าง ถ้าคุณไม่กล้าปฏิเสธ คุณจะกลายเป็นฝ่ายเสียเปรียบทันที ดังนั้นคุณต้องกล้าปฏิเสธ กล้าบอกว่าขอคิดดูก่อน และกล้าเรียกร้องในสิ่งที่ต้องการด้วย เมื่อคุณยังไม่พึงพอใจในการเจรจาก็ยังไม่จำเป็น ต้องรีบตกลง

๑๐. หากเจรจาไม่สำเร็จ ต้องกล้าที่จะถอย หากรู้แน่ชัดว่า เขาไม่ตกลงกับคุณแน่แล้ว ต้องกล้าพอที่จะยกเลิก การเจรจานั้นทันที ให้โอกาสอีกฝ่ายได้พักหายใจสักกระยะ แล้วค่อยติดต่อเข้าไปใหม่ โดยไม่กระชั้นเกินไป และไม่ห่างหายนานเกินไปจนอีกฝ่ายจำข้อมูลที่คุณยกกันไม่ได้

กลยุทธ์ในการเจรจาต่อรอง แบ่งตามกระบวนการได้ดังนี้

๑. ก่อนการเจรจา (Prior to Negotiation) ก่อนที่จะเปิดการเจรจาผู้เจรจาจะต้องเตรียมพร้อมในด้านต่อไปนี้

- เก็บรวบรวมข้อมูล
- ตั้งจุดประสงค์หรือเป้าหมาย
- มีการวางแผนการใช้กลยุทธ์
- เลือกสถานที่เพื่อเปิดการเจรจา

๒. ระหว่างการเจรจา (During the Negotiation) กลยุทธ์ที่ใช้เพื่อให้การเจรจาประสบความสำเร็จได้แก่

- การยั่วยุให้โกรธ
- การสร้างความคลุมเครือ
- การหาจุดอ่อนแอของคู่เจรจา
- การให้สิ่งล่อใจ
- การพุดยกยอ
- การใช้ความได้เปรียบทางเพศ
- การแสดงความอ่อนแอและต้องการความช่วยเหลือ
- การทำให้รู้สึกผิด
- การตีกรอบความคิดของคู่เจรจา
- การตีกันตนเอง
- การทำให้คู่เจรจาล้อยตาม
- การให้รางวัล
- การอาศัยความมีอำนาจ
- การใช้ความสงบเยือกเย็น

ข้อควรปฏิบัติในระหว่างการเจรจา

๑. ใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องรวบรวมได้จริงในระหว่างการเจรจาในการตัดสินใจ
๒. ตั้งใจฟังและสังเกตลักษณะท่าทางของคู่เจรจา
๓. ต้องเปิดใจให้กว้างไม่มีอคติ
๔. คำถามที่ใช้ควรเป็นคำถามปลายเปิด
๕. เจรจาเฉพาะประเด็นปัญหา
๖. ไม่กล่าวหาหรือตำหนิใครในปัญหาที่เกิดขึ้น
๗. มีความซื่อสัตย์และอดทน
๘. พยายามหาจุดต่ำสุดที่จะยอมรับได้ของคู่เจรจา
๙. ไม่รีบร้อนเจรจาในเรื่องที่ไม่ได้เตรียมตัวมา
๑๐. ไม่ควรแสดงให้เห็นว่าอยากเจรจาเต็มที่
๑๑. พยายามควบคุมอารมณ์ระหว่างการเจรจา
๑๒. พยายามหาทางออกที่ดีที่สุดให้กับทุกฝ่าย

๓. ปิดการเจรจา (Closure to Negotiation) การปิดการเจรจาเป็นขั้นตอนที่สำคัญเช่นเดียวกับการเปิดการเจรจาซึ่งผู้เจรจาที่ดีควรรู้เวลาที่สมควรปิดการเจรจาโดยสังเกตพฤติกรรมของคู่เจรจา ได้แก่ การถอนหายใจ แสดงสีหน้าโล่งอก ปิดแฟ้มแล้วเงยหน้าขึ้นมองคู่ผู้พูด และคำพูดหรือคำถามบางคำเช่น “คุณคิดว่าจะส่งของมาเมื่อใด” เป็นต้น

เกณฑ์ในการประเมินความสำเร็จ(Calcro, ๑๙๗๙) มีดังนี้

๑. มีความคืบหน้าหรือความก้าวหน้าเพิ่มมากขึ้น
๒. รู้สึกว่าตนเองไม่ได้เสียประโยชน์
๓. มีความรู้สึกที่ดีต่อกัน
๔. ได้ตอบสนองความต้องการของอีกฝ่ายหนึ่ง
๕. บรรลุวัตถุประสงค์หลักของทั้ง ๒ ฝ่าย
๖. มีความเต็มใจที่จะเจรจาร่วมกันอีก

การเจรจาทอรองร่วม

เป็นรูปแบบหนึ่งของการเจรจา เกิดจากการรวมตัวกันเป็นกลุ่มของลูกจ้างหรือผู้ปฏิบัติงานเพื่อเพิ่มอำนาจหรืออิทธิพลต่อนายจ้าง ในการที่จะเรียกร้องเกี่ยวกับเงื่อนไขในการทำงาน โดยผลของการเจรจามีจุดประสงค์ให้ได้ข้อตกลงที่ทั้ง ๒ ฝ่ายพอใจ

ประเด็นที่จํานำไปสู่การเจรจาทอรอง ส่วนใหญ่ลูกจ้างจะเป็นฝ่ายเสนอความต้องการของตนไปยังนายจ้างว่าฝ่ายลูกจ้างต้องการจะเรียกร้องในเรื่องใด มีน้อยครั้งที่นายจ้างจะเป็นฝ่ายเสนอลูกจ้าง ประเด็นที่สำคัญได้แก่

๑. ค่าจ้างและสวัสดิการ ค่าจ้างถือว่าเป็นหัวใจของการเกิดการเจรจาทอรองร่วม ในทุกระดับอาชีพ ส่วนสวัสดิการเป็นผลตอบแทนที่ให้กับผู้ปฏิบัติงานนอกเหนือจากค่าจ้าง ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งในรูปของเงิน สิ่งของ บริการ สวัสดิการด้านอื่น ๆ

๒. การไม่ได้รับความเป็นธรรม เป็นความเครียดที่เกิดขึ้นกับผู้ปฏิบัติงานจากการใช้อำนาจในการบริหารของนายจ้าง

๓. การคงไว้ซึ่งความเป็นวิชาชีพ เกิดจากการหลือมล้ำในบทบาทหน้าที่ และทำให้พยาบาลต้องรับผิดชอบการทำงานอื่น ๆ ที่ไม่ใช่บทบาทของตนเอง

สรุปองค์ความรู้โดย กลุ่มงานพัฒนาองค์กรและขับเคลื่อนกำลังคน

เอกสารอ้างอิง

๑. ผู้เขียน Michael Watkins ผู้แปล ดร.ไพโรจน์ บาลัน หนังสือการเจรจาต่อรอง : Negotiation ผู้เขียน Michael Watkins ผู้แปล ดร.ไพโรจน์ บาลัน ปี ๒๕๔๙
๒. ผู้เขียน Marjorie Corman Aaron (มาร์เจอรี คอร์แมน อารอน) ผู้แปล ลลิตทิพย์ สมบูรณ์เรืองศรี หนังสือทักษะการเจรจาต่อรอง ปี ๒๕๕๔